

Bruselj, 14.3.2018
COM(2018) 91 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Drugo letno poročilo o instrumentu za pomoč beguncem v Turčiji

Kazalo

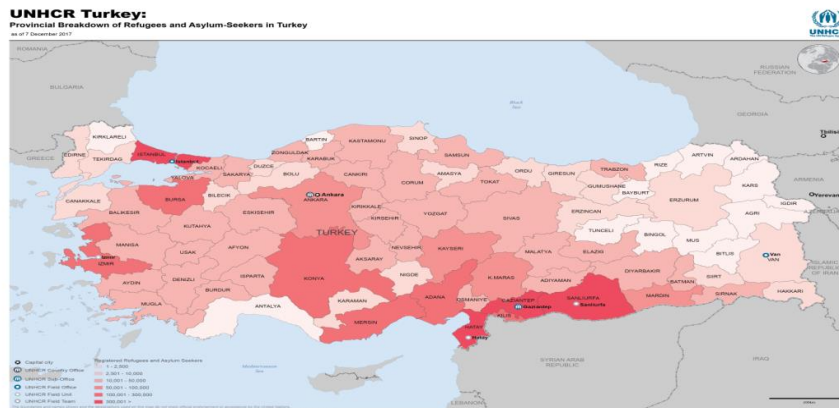
1. Uvod.....	3
1.1 Turčija in begunska kriza	3
1.2 Odziv EU na krizo in vzpostavitev instrumenta	4
2. Delovanje instrumenta.....	5
3. Finančna zmogljivost, trajanje in narava financiranja.....	6
4. Izvajanje instrumenta	6
4.1 Humanitarna pomoč	7
4.2 Nehumanitarna pomoč	8
5. Spremljanje, vrednotenje in revizija.....	11
5.1 Spremljanje in vrednotenje.....	11
5.2 Revizija.....	12
6. Komunikacija in prepoznavnost	12
7. Sklep in naslednji koraki	13

1. Uvod

V skladu s členom 8(1) Sklepa Komisije z dne 24. novembra 2015¹ o usklajevanju ukrepov Unije in držav članic z mehanizmom usklajevanja (v nadaljevanju: sklep) Komisija redno obvešča Evropski parlament in Svet o izvajanju instrumenta za pomoč beguncem v Turčiji (v nadaljnjem besedilu: instrument). Člen 8(2) določa, da mora Komisija letno poročati Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju instrumenta. Prvo letno poročilo o instrumentu je bilo objavljeno marca 2017. V njem so bili opisani delovanje instrumenta, prvi ukrepi, sprejeti v zvezi z njegovim izvajanjem, njegovo spremljanje, sistem vrednotenja ter povezane komunikacijske dejavnosti.

1.1 Turčija in begunska kriza

Turčija je zaradi svoje geografske lege pomembna država sprejema in tranzita za begunce in migrante. Zaradi doslej največjega pritoka, ki je zlasti posledica konfliktov v Siriji in Iraku, država gosti več kot 3,8 milijona beguncev in migrantov, tj. več kot katera koli druga država na svetu. To število vključuje 3,5 milijona registriranih sirskih beguncev², izmed katerih jih je manj kot 7 % nameščenih v 21 taboriščih, ki jih je postavila turška vlada, ter več kot 300 000 registriranih beguncev in prosilcev za azil predvsem iz Iraka, Afganistana, Irana in Somalije³. Porazdelitev beguncev in prosilcev za azil po provincah je prikazana na zemljevidu na strani 3⁴. Ta pritok je močno vplival na gostiteljske skupnosti. Turčija si še naprej hvalevredno prizadeva za sprejemanje, podpiranje in gostovanje velikega števila beguncev in migrantov.

¹ Sklep Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015 o usklajevanju ukrepov Unije in držav članic z mehanizmom usklajevanja – instrumentom za pomoč beguncem v Turčiji, kot je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2016) 855 z dne 10. februarja 2016.

² Po podatkih turškega generalnega direktorata za upravljanje migracij je bilo 8. februarja 2018 registriranih 3 506 532 „Sircev, ki uživajo začasno zaščito“: <http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection-915-1024-4748-icerik>.

³ Posebnost turškega azilnega sistema je povezana z dejstvom, da je država Newyorški protokol iz leta 1967 in Ženevsko konvencijo iz leta 1951 podpisala s pridržkom. V skladu s tem velika večina beguncev v Turčiji ne more zaprositi za popoln status begunca, ampak le za „pogojni status begunca“, ki, če je priznan, omejuje bivanje v državi do trenutka, ko je begunec s priznanim statusom „preseljen v tretjo državo“.

⁴ Vira: Visoki komisariat Združenih narodov za begunce in generalni direktorat za upravljanje migracij; avtor: Visoki komisariat Združenih narodov za begunce, podatki z dne 7. decembra 2017. Uporabljena poimenovanja in predstavitve gradiva na tem zemljevidu ne izražajo nobenega mnenja Evropske unije glede pravnega statusa katere koli države, ozemlja, mesta, območja ali njihovih organov ali glede razmejitve ali določitve mej med njimi.

1.2 Odziv EU na krizo in vzpostavitev instrumenta

Evropska unija in njene države članice so se leta 2015 odločile okrepiti svoje politično in finančno udejstvovanje v podporo Turčiji pri njenih prizadevanjih za gostitev beguncev. Celovito sodelovanje, ki temelji na deljeni odgovornosti, vzajemnih zavezah in doseganju rezultatov med Evropsko unijo in Turčijo, je bilo dogovorjeno v okviru izjav EU in Turčije z dne 29. novembra 2015 in 18. marca 2016⁵. S srečanjem voditeljev držav ali vlad s Turčijo 29. novembra 2015 se je začel skupni akcijski načrt EU in Turčije⁶ za pomoč Turčiji pri obravnavanju posledic konflikta v Siriji.

Komisija je v odziv na poziv držav članic EU k znatnemu dodatnemu financiranju za podporo beguncem v Turčiji 24. novembra 2015 sprejela odločitev o vzpostavitvi instrumenta za begunce v Turčiji⁷. Instrument je mehanizem za usklajevanje mobilizacije sredstev, ki so dana na razpolago v proračunu EU in z dodatnimi prispevki držav članic, vključenimi v proračun EU kot del zunanjih namenskih prejemkov v skupni višini 3 milijarde EUR za obdobje 2016–2017⁸.

Ta prispevek dopolnjuje in znatno izboljšuje obstoječe financiranje iz nacionalnih programov v okviru regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji⁹ (skrbniški sklad EU), instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru, evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice ter instrumenta za predpristopno pomoč, ki so omogočili najnujnejše delo s ključnimi partnerji pri obravnavanju vprašanj v zvezi z begunci.

Izvajanje izjave EU in Turčije z dne 18. marca 2016 (v nadaljnjem besedilu: izjava) je imela v letu 2017 ključno vlogo pri zagotavljanju, da EU in Turčija učinkovito in skupaj obravnavata izzive na področju migracij. Izvajanje te izjave še naprej daje konkretne rezultate pri zmanjševanju nezakonitih in nevarnih prehodov ter pri reševanju življenj v Egejskem morju. Leta 2017 je po vzhodnosredozemski poti v EU prišlo skupaj 41 720 migrantov, leta 2016 pa 182 227. Število smrtnih žrtev na morju se je znatno zmanjšalo, saj je leta 2017 na morju izgubilo življenje 62 oseb, leta 2016 pa 434.

Preselitve iz Turčije v EU potekajo pospešeno; od 4. aprila 2016 do 14. februarja 2018 je bilo iz Turčije v Evropo preseljenih 12 170 sirskih beguncev¹⁰. Treba bi bilo aktivirati prostovoljni program humanitarnega sprejema, saj so države članice decembra 2017 sprejele standardne operativne postopke. Vsi elementi in pogoji so zdaj pripravljeni za aktivacijo, kot je določeno v izjavi EU in Turčije. To bo zagotovilo nadaljevanje preselitev ter varno in zakonito alternativo nedovoljenim migracijam v EU.

Za popolno in trajno izvajanje izjave so potrebna stalna prizadevanja ter trajna politična odločenost vseh strani.

⁵ [http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/29/;](http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/29/)

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>

⁶ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-5860 fr.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_fr.htm).

⁷ Sklep Komisije C(2016) 60/03 z dne 10. februarja 2016 o instrumentu za begunce v Turčiji in spremembi Sklepa Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015.

⁸ EU in države članice so v odziv na sirsko krizo od leta 2011 mobilizirale skupaj skoraj 10,4 milijarde EUR, od tega 4,8 milijarde EUR iz proračuna EU.

⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad_en.

¹⁰ Vir: podporna služba za strukturne reforme.

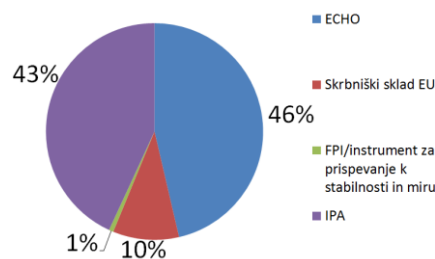
2. Delovanje instrumenta

Instrument je usklajevalni mehanizem, ki omogoča hitro, učinkovito in uspešno mobilizacijo pomoči EU za begunce v Turčiji. Zagotavlja optimalno mobilizacijo obstoječih instrumentov financiranja EU v obliki humanitarne ali nehumanitarne pomoči, da bi bila obravnava potreb beguncev in gostiteljskih skupnosti celovita in usklajena¹¹.

Usmerjevalni odbor instrumenta zagotavlja strateške smernice za splošne prednostne naloge, vrste ukrepov, ki se podprejo, sredstva, ki se dodelijo, in finančne instrumente, ki se mobilizirajo, ter, če je primerno, za pogoje, povezane z izvajanjem zavez Turčije v okviru skupnega akcijskega načrta EU in Turčije¹². V drugem letu izvajanja instrumenta se je usmerjevalni odbor sestal štirikrat, tj. 12. januarja, 31. marca, 28. junija in 8. novembra 2017. Komisija je 9. marca 2018 sklicala deveti sestanek usmerjevalnega odbora, naslednjega pa bo predvidoma sklicala spomladi 2018.

Ključna načela, na katerih temelji izvajanje instrumenta, so hitrost, učinkovitost in uspešnost ob hkratnem zagotavljanju vzdržnega finančnega upravljanja. Pomembni sta tudi trajnost ukrepov instrumenta in skupno prevzemanje odgovornosti s turškimi organi. Opredelitev prednostnih področij pomoči v okviru instrumenta temelji na celoviti in neodvisni oceni potreb¹³, pri čemer je posebna pozornost namenjena ranljivim skupinam.

Instrument usklajuje financiranje iz naslednjih instrumentov za zunanje financiranje: Uredbe Sveta (ES) št. 1257/96 o humanitarni pomoči¹⁴, evropskega instrumenta sosedstva¹⁵, instrumenta za razvojno sodelovanje¹⁶, instrumenta za predpristopno pomoč¹⁷ in instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru¹⁸. Ukrepi, ki se financirajo iz proračuna Unije, se izvajajo v skladu z njenimi finančnimi pravili in predpisi, kar vključuje neposredno in posredno upravljanje ter regionalni skrbniški sklad EU za odziv na krizo v Siriji. Razčlenitev projektov v okviru instrumenta glede na instrument EU¹⁹ je naslednja:

¹¹ Sklep Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015, člen 2 – Cilji instrumenta.

¹² Glej člen 5(1) Sklepa Komisije C(2015) 9500, kot je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2016) 855.

¹³ http://avrupa.info.tr/fileadmin/Content/2016_April/160804_NA_report_FINAL_VERSION.pdf.

¹⁴ UL L 163, 2.7.1996, str. 1.

¹⁵ Uredba (EU) št. 232/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi evropskega instrumenta sosedstva (UL L 77, 15.3.2014, str. 27).

¹⁶ Uredba (EU) št. 233/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja (UL L 77, 15.3.2014, str. 44).

¹⁷ Uredba (EU) št. 231/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (UL L 77, 15.3.2014, str. 11).

¹⁸ Uredba (EU) št. 230/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru (UL L 77, 15.3.2014, str. 1).

¹⁹ Prispevki iz evropskega instrumenta sosedstva oziroma instrumenta za razvojno sodelovanje so bili preneseni v instrument za predpristopno pomoč in skrbniški sklad EU ter izvedeni v okviru obeh.

Izvajanje pomoči je pogojeno s strogim spoštovanjem zavez Turčije iz skupnega akcijskega načrta EU in Turčije ter izjav EU in Turčije z dne 29. novembra 2015 oziroma 18. marca 2016.

3. Finančna zmogljivost, trajanje in narava financiranja

Skupni proračun, ki se je usklajeval v okviru instrumenta v obdobju 2016–2017, je 3 milijarde EUR. Ta znesek sestavljajo 1 milijarda EUR iz proračuna EU in 2 milijardi EUR v okviru financiranja držav članic²⁰. Prispevki držav članic se v skladu s členom 21(2)(b) finančne uredbe plačujejo neposredno v splošni proračun EU v obliki zunanjih namenskih prejemkov in se razporedijo v proračunske vrstice instrumenta za predpristopno pomoč oziroma humanitarne pomoči. Od 1 milijarde EUR iz proračuna EU je bilo 250 milijonov EUR mobiliziranih v letu 2016 in 750 milijonov EUR v letu 2017.

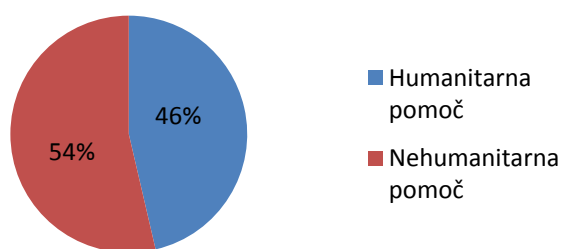
Države članice so leta 2016 v instrument prispevale 677 milijonov EUR, leta 2017 pa 847 milijonov EUR, od katerih je bilo ob koncu leta 2017 izplačanih 1 332 milijonov EUR ali približno 87 %²¹. Porazdelitev plačil po državah članicah v letih 2018 in 2019 bo znašala 396 milijonov EUR oziroma 80 milijonov EUR.

Konec leta 2016 ter po razpravah na četrtem sestanku usmerjevalnega odbora in v Odboru stalnih predstavnikov vlad držav članic pri Evropski uniji se je rok za končna plačila v okviru instrumenta zaradi tehničnih razlogov podaljšal od konca leta 2019 do konca leta 2021, da se omogoči podpis nekaterih dolgoročnih pogodb iz posebnega ukrepa, sprejetega julija 2016. To podaljšanje ne bo negativno vplivalo na izvajanje zadevnih dejavnosti, prav tako pa ne bo vplivalo na časovni razpored plačil držav članic ali Komisije v instrument.

Razmerje med plačili prispevkov držav članic v instrument in izplačili, financiranimi iz teh prispevkov, iz instrumenta je zadovoljivo.

4. Izvajanje instrumenta

Instrument se izvaja kot humanitarna in nehumanitarna pomoč, pri čemer je posameznima sklopoma dodeljenih približno 1,4 milijarde EUR oziroma 1,6 milijarde EUR.

Humanitarna pomoč podpira najranljivejše begunce in druge osebe, ki jih zadeva instrument, tako da zagotavlja predvidljivo in dostojno podporo, namenjeno osnovnim potrebam in

²⁰ Skupna porazdelitev prispevkov po državah članicah je na voljo na povezavi:

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/>.

²¹ Ker so prispevki zunanji namenski prejemki, se tisti, ki niso uporabljeni v danem letu, samodejno prenesejo v naslednje leto, dokler se izvaja ukrep, za katerega so bili dodeljeni.

zaščiti. Prek specializiranih agencij in partnerjev na področju zdravja in izobraževanja v izrednih razmerah obravnava tudi vrzeli v opravljanju storitev.

Nehumanitarna pomoč podpira dolgoročno preživljanje, socialno-ekonomski, zdravstveni in izobraževalni vidik beguncev. Osredotočena je tudi na ranljive skupine, npr. zaščito žensk in deklet pred spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola ter izboljšanje dostopa do spolne in reproduktivne zdravstvene oskrbe.

Posebna pozornost je namenjena beguncem in prosilcem za azil, ki niso državljani Sirije. Ukrepi instrumenta si vedno prizadevajo zajeti lokalne skupnosti, ki gostijo begunce.

Z operativnega vidika so bila do konca leta 2017 dodeljena vsa finančna sredstva instrumenta, tj. 3 milijarde EUR, in na podlagi pogodb zagotovljena²² v okviru 72 projektov²³. Izplačila so znašala več kot 1,85 milijarde EUR²⁴ oziroma 62 % skupnih finančnih sredstev, pri čemer je treba znesek plačati med izvajanjem projektov instrumenta in najpozneje do konca leta 2021. Podrobni podatki so na voljo v spletni preglednici projektov²⁵.

Pomoč je na voljo po vsej državi, vendar se instrument večinoma izvaja zunaj taborišč, predvsem v desetih najbolj prizadetih provincah: Istanbulu, Sanliurfi, Hatayu, Gaziantepu, Mersinu, Adani, Bursi, Kilisu, Izmiru in Kahramanmarasu²⁶.

4.1 Humanitarna pomoč

Humanitarno pomoč EU usmerja Evropsko soglasje o humanitarni pomoči iz leta 2007²⁷, ki določa, da EU kot humanitarni akter upošteva humanitarna načela človečnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in neodvisnosti, kot so določena v Lizbonski pogodbi (člen 214 Pogodbe o delovanju Evropske unije) in v uredbi o humanitarni pomoči (Uredba Sveta (ES) št. 1257/96)^{28,29}.

V okviru humanitarnega sklopa instrumenta je bilo dodeljenih 1,389 milijarde EUR, z 19 partnerji pa so bile podpisane pogodbe za vseh 45 humanitarnih projektov, pri čemer so bili zajeti odzivi v zvezi z osnovnimi potrebami, zaščito, izobraževanjem in zdravstvom. Do zdaj je bilo izplačanih 1,11 milijarde EUR, od česar je imelo koristi skupaj 1 561 940 beguncev³⁰. Načrt izvajanja humanitarne pomoči je bil objavljen maja 2017³¹. V nadaljevanju so navedeni nekateri glavni dosežki instrumenta na področju humanitarne pomoči v letu 2017³².

²² V skladu s finančno uredbo se lahko pogodbe v zvezi z upravnimi odhodki in tehnično podporo ter spremljanjem, vrednotenjem in revizijo sklenejo po letu 2017.

²³ Pri enem projektu še vedno manjka sopodpis.

²⁴ Vključno z zneski, ki so bili izplačani iz regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji, vendar še niso bili povrnjeni iz proračuna EU.

²⁵ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en.

²⁶ Podatki o razporeditvi sirskih beguncev po provincah so na voljo na: http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik.

²⁷ Skupna izjava Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali.

²⁸ Uredba Sveta (ES) št. 1257/96 z dne 20. junija 1996 o humanitarni pomoči.

²⁹ Humanitarna pomoč Evropske komisije temelji na letnih načrtih izvajanja humanitarne pomoči za posamezne države. Okvir za sodelovanje med Komisijo in njenimi partnerji na področju humanitarne pomoči je vzpostavljen s finančnimi in upravnimi okvirnimi sporazumi Komisije z mednarodnimi organizacijami in okvirnimi sporazumi o partnerstvu z nevladnimi organizacijami.

³⁰ Vključno z begunci, ki so prejeli pomoč mreže socialne varnosti v sili in iz podobnih predhodnih programov.

³¹ Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/hip_turkey_2017_ver_2.pdf.

³² Begunci so morda prejeli več kot eno storitev in pri skupnih vrednostih se prekrivanja ne upoštevajo.

Mreža socialne varnosti v sili

EU je prek mreže socialne varnosti v sili še naprej obravnavala potrebe beguncev, ki so s socialno-ekonomskega vidika zelo ranljivi. Ta mreža je program humanitarne socialne pomoči z eno samo debetno plačilno kartico, s katero je vsak mesec zagotovljena neomejena gotovina za različne namene. Od februarja 2018 je bila skoraj 1,2 milijarde beguncem zagotovljena pomoč prek mesečnih nakazil denarja v okviru programa. Poleg tega je turški generalni direktorat za upravljanje migracij ob podpori instrumenta preveril podatke za več kot en milijon Sircev, ki med bivanjem v Turčiji uživajo začasno zaščito. Na podlagi tega lahko Turčija, EU in njene partnerice zagotovijo boljše usmerjeno podporo beguncem, ki potrebujejo zaščito.

Izobraževanje v izrednih razmerah

EU je begunskemu prebivalstvu z zmanjševanjem ovir in zagotavljanjem sredstev še naprej olajševala dostop do formalnih sistemov izobraževanja, da bi ogroženi otroci lahko obiskovali šolo. Program pogojnega nakazila sredstev za izobraževanje se je začel izvajati leta 2017 in je največji med programi v okviru izobraževanja v izrednih razmerah, ki jih je EU do zdaj financirala. Od februarja 2018 so družine več kot 266 000 šoloobveznih otrok prejele finančno pomoč v okviru programa pogojnega nakazila sredstev za izobraževanje. Poleg tega je povprečno 6 683 otrok vsak mesec prejelo podporo za prevoz v šolo, 3 487 begunskih otrok pa se je udeležilo dejavnosti neformalnega izobraževanja. Te dejavnosti vključujejo izvajanje neformalnih izobraževalnih tečajev turškega in/ali arabskega jezika, dejavnosti izobraževanja na domu in skupine za domače naloge. S temi programi se bo otrokom olajšal vstop v formalno izobraževanje, in sicer v razred, ki ustreza njihovi starosti.

Zdravje

EU se je osredotočila na zapolnitev morebitnih vrzeli v zagotavljanju storitev primarnega zdravstvenega varstva ter na zagotavljanje storitev, ki jih potrebujejo zlasti begunci in druge osebe, ki jih zadeva instrument. V provincah, kjer je naseljenih največ beguncev, je bilo beguncem zagotovljenih skupaj 311 447 posvetovanj v okviru osnovnega zdravstvenega varstva. Poleg tega je bila od januarja do konca decembra 2017 17 913 nosečnicam zagotovljena nega pred porodom in po njem, 4 912 beguncev je bilo upravičenih do varstva duševnega zdravja in psihosocialne podpore, 5 228 beguncem pa je bila zagotovljena pooperacijska in rehabilitacijska nega.

4.2 Nehumanitarna pomoč

V okviru nehumanitarnega sklopa instrumenta je bilo dodeljenih 1,611 milijarde EUR, sklenjene so bile pogodbe za vseh 27 projektov³³ in izplačanih je bilo 747 milijonov EUR³⁴.

Pri programiranju in sklepanju pogodb je bilo treba obravnavati številne izzive na področju občinske infrastrukture, zlasti v zvezi z vključevanjem kreditnih in posojilnih elementov.

³³ Pri enem projektu še vedno manjka sopodpis.

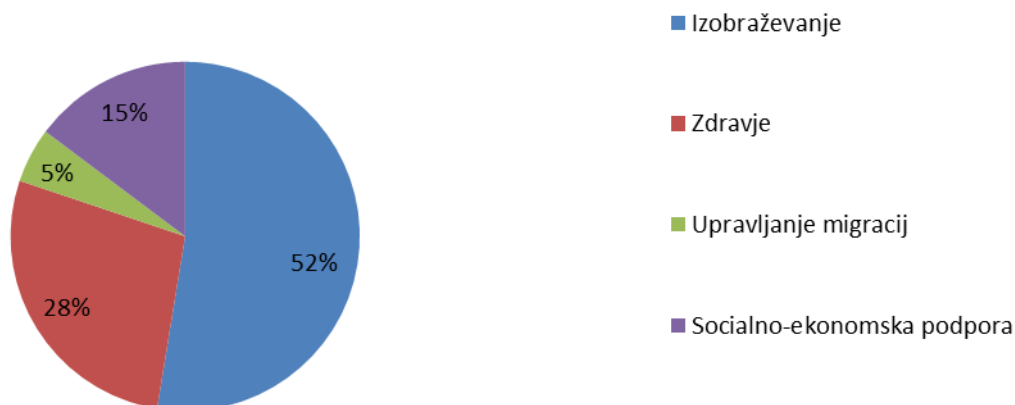
³⁴ Ta znesek vključuje tudi izplačila za projekte, ki se izvajajo v okviru regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji in še ne bremenijo proračuna EU.

Zaradi nezrelosti projektne strukture se z instrumentom nazadnje ni mogla zagotoviti podpora za občinsko infrastrukturo. Zato je bil poseben ukrep,³⁵ ki je bil sprejet julija 2016³⁶, leta 2017 dvakrat spremenjen. Spremembe, ki jih je odobrila Odbor za instrument za predpristopno pomoč, so temeljile na enakih načelih kot prvotni posebni ukrep.

Poleg tega je bil zaradi števila povratnikov, ki je manjše od pričakovanega, spremenjen tudi posebni ukrep za vračanje, ki je bil sprejet aprila 2016³⁷, da bi se izboljšala zmogljivost turškega generalnega direktorata za upravljanje migracij na področju upravljanja, sprejemanja in nastanitve migrantov in povratnikov, zlasti kar zadeva človeške vire in infrastrukturo. Področje uporabe posebnega ukrepa je bilo razširjeno na vse migrante, ki se vračajo iz EU.

Poleg dodeljenih sredstev, ki se upravljajo neposredno prek instrumenta za predpristopno pomoč³⁸, nehumanitarni sklop instrumenta v okviru 15 projektov podpira več ukrepov od spodaj navzgor, ki jim prek regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji namenja skupaj 293 milijonov EUR.

Razčlenitev dodeljenih sredstev po prednostnih področjih, razen humanitarne pomoči:

Ker je bila večina pogodb podpisana proti koncu leta 2017, se je izvajanje večine projektov začelo šele leta 2018. Vendar so imeli nekateri projekti na terenu že velik vpliv.

Izobraževanje

EU podpira vse stopnje izobraževalnega sistema, od predšolske vzgoje do višje izobrazbe, da ne bi izgubila generacije mladih.

³⁵ Člen 2(1) skupne izvedbene uredbe, ki se uporablja za instrument za predpristopno pomoč, omogoča, da Komisija v ustrezno utemeljenih primerih sprejme posebne ukrepe. Posebni ukrepi se sprejmejo s pozitivnim mnenjem Odbora za instrument za predpristopno pomoč, o njih pa se obvesti Evropski parlament in države članice.

³⁶ Izvedbeni sklep Komisije C(2016) 4999 z dne 28. julija 2016 o sprejetju posebnega ukrepa za izobraževanje, zdravstvo, občinsko infrastrukturo in socialno-ekonomsko podporo beguncem v Turčiji, ki se bo financiral iz splošnega proračuna Evropske unije za leti 2016 in 2017.

³⁷ Izvedbeni sklep Komisije C(2016) 2435 z dne 19. aprila 2016 o sprejetju posebnega ukrepa za migrante, ki se vrnejo v Turčijo, ki se bo financiral iz splošnega proračuna Evropske unije.

³⁸ Sredstva iz instrumenta za predpristopno pomoč se v okviru instrumenta upravljajo v skladu s pravili za zunanje delovanje iz naslova IV drugega dela finančne uredbe in pravil uporabe. Za več podrobnosti glej prvo letno poročilo o instrumentu.

Glavni steber pomoči za izobraževanje v okviru instrumenta je projekt „Spodbujanje vključevanja sirskih otrok v turški izobraževalni sistem“³⁹, ki turškemu ministrstvu za šolstvo zagotavlja 300 milijonov EUR nepovratnih sredstev za spodbujanje vključevanja sirskih otrok v turški izobraževalni sistem. Od 31. oktobra 2017 se je v okviru tega projekta 312 151 otrok udeležilo tečaja turškega jezika, pri katerem je sodelovalo 5 486 učiteljev turškega jezika, zaposlenih v okviru projekta. Zaposlenih je bilo tudi 93 učiteljev arabskega jezika in 489 svetovalcev. Dopolnilnega pouka se je udeležilo 10 085 sirskih otrok, ki ne obiskujejo šole, da bi se olajšal njihov vstop v šolo, 43 388 učencev se udeležuje dodatnega pouka, 32 351 učencev pa ima zagotovljen šolski prevoz. Začelo se je razdeljevanje pisalnih potrebščin in učbenikov, ki zajema 500 000 učencev. Cilj je tudi podpreti ministrstvo ter povečati njegovo zmogljivost izvajanja in upravljanja.

Izobraževalne dejavnosti, ki se financirajo iz instrumenta – tako iz humanitarnega sklopa instrumenta s programom pogojnega nakazila sredstev za izobraževanje in izobraževanje v izrednih razmerah kot iz nehumanitarnega sklopa instrumenta – s strani nevladnih organizacij in agencij Združenih narodov dopolnjujejo projekt „Spodbujanje vključevanja sirskih otrok v turški izobraževalni sistem“. Posebna pozornost se namenja psihosocialni podpori in programom socialne kohezije. Sklad Združenih narodov za otroke je na primer že izvedel te programe za več kot 35 000 otrok, mladostnikov in mladih.

Da bi se beguncem zagotovile priložnosti v visokošolskem izobraževanju, 332 študentov prejema univerzitetne štipendije v okviru treh projektov in načrtuje se, da se bo število učencev, ki prejemajo podporo, v študijskem letu 2018–2019 povečalo.

Ukrepi instrumenta na prednostnem področju izobraževanja imajo kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni vidik. Ob podpori banke Kreditanstalt für Wiederaufbau in Svetovne banke bo zgrajenih in opremljenih 125 zidanih in 50 montažnih šol, ki jih bo vsako leto lahko obiskovalo 124 000 begunskih otrok⁴⁰. Gradnja prvih šol se je že začela.

Zdravje

Glavni steber pomoči v okviru instrumenta na prednostnem področju zdravja je projekt SIHHAT, s katerim se turškemu ministrstvu za zdravje namenja 300 milijonov EUR nepovratnih sredstev za zagotovitev dostopa beguncem do storitev zdravstvenega varstva. V okviru projekta SIHHAT je od 31. decembra 2017 začelo delovati 12 zdravstvenih centrov za migrante, da bi se izboljšale storitve osnovnega zdravstvenega varstva. V teh centrih in v 86 drugih centrih, ki jih je ministrstvo ustanovilo že pred začetkom izvajanja projekta, je bilo zaposlenih 813 uslužbencev. Beguncem je bilo zagotovljenih 763 963 posvetovanj v okviru osnovnega zdravstvenega varstva, 217 511 sirskih dojenčkov pa je prejelo vsa cepljenja⁴¹. V okviru projekta SIHHAT bodo kar milijonu beguncem zagotovljene rehabilitacijske storitve za duševno zdravje. Poleg tega bo zagotovljeno načrtovanje družine, preprečevanje nalezljivih bolezni, zaposlovanje in usposabljanje zdravstvenega osebja ter terensko delo.

V okviru prizadevanj za olajšanje srednjeročnega in dolgoročnega dostopa do storitev zdravstvenega varstva sta bili v mestih Kilis in Hatay odprti dve bolnišnici, ki lahko sprejmeta 300 oziroma 250 bolnikov.

³⁹ Projekt PICTES podpira „spodbujanje vključevanja sirskih otrok v turški izobraževalni sistem“.

⁴⁰ Pogodbi dopolnjujeta podoben projekt z banko Kreditanstalt für Wiederaufbau, financiran v okviru skrbniškega sklada EU, v vrednosti 70 milijonov EUR, ki ne spada v okvir instrumenta.

⁴¹ Od 31. oktobra 2017.

Socialno-ekonomska podpora

Socialno-ekonomska podpora ima ključno vlogo pri vključevanju beguncev v turško družbo ter spodbuja zelo potrebno socialno in ekonomsko kohezijo. Ker je glavna ovira pri učinkovitem vključevanju jezik, se beguncem v okviru instrumenta zagotavljajo tečajji turškega jezika.

Da bi se izboljšala zaposljivost beguncev in ranljivih članov gostiteljskih skupnosti ter njihovo vključevanje na trg dela, bo v okviru novih projektov 15 100 osebam zagotovljeno poklicno usposabljanje, 7 400 osebam pa pomoč pri iskanju zaposlitve in svetovanje. Podjetništvo se bo podprlo s svetovalnimi podpornimi dejavnostmi, vključno z mikro nepovratnimi sredstvi.

Z institucionalno podporo zavodom za zaposlovanje se krepi zmogljivost turške agencije za zaposlovanje za svetovanje in nudenje pomoči pri iskanju zaposlitve ter zmogljivost turškega ministrstva za delo in sistemov socialne politike za spremljanje zagotavljanja delovnih dovoljenj in zavodov za zaposlovanje.

Občinski centri, ki se financirajo iz instrumenta, zagotavljajo številne storitve, od usposabljanj do storitev obveščanja in napotitve ter kulturnih dogodkov in dogodkov mrežnega povezovanja, da bi se povečala odpornost in samozadostnost beguncev in gostiteljskih skupnosti.

Upravljanje migracij

Instrument je pokrival stroške, ki so nastali zaradi upravljanja vračanja (prevoz, gostovanje) 212 Sircev in 1 076 oseb, ki niso državljani Sirije, ter stroške logistične opreme in gradbenih del za gradnjo centra za tujce, ki sprejme 750 oseb. Od avgusta 2017 do konca oktobra je 16 733 migrantov v centrih za tujce prejelo pomoč v okviru instrumenta.

Instrument je prispeval tudi k povečanju zmogljivosti turške obalne straže za izvajanje operacij iskanja in reševanja. Zagotovljenih je bilo šest čolnov in 939 uslužbencev turške obalne straže se je udeležilo usposabljanja v zvezi s humanitarnimi standardi za upravljanje morskih meja.

5. Spremljanje, vrednotenje in revizija

5.1 Spremljanje in vrednotenje

Prvi osnutek okvira za rezultate instrumenta je bil usmerjevalnemu odboru predložen marca 2017 in je zaznamoval začetek spremljanja na ravni instrumenta. Prvi cikel spremljanja se je kot pilotna vaja začel maja 2017, istega leta pa so mu sledili še trije cikli. Vzporedno s tem je Komisija sprejela podporni ukrep, v okviru katerega je spremljanju, vrednotenju, reviziji in obveščanju instrumenta namenila 14,3 milijona EUR.

Ugotovitve spremljanja so bile usmerjevalnemu odboru predložene junija in novembra 2017. Okvir za rezultate se ponovno obravnava v skladu s podatki, prejetimi v okviru štirih ciklov spremljanja, da bi se usmerjevalnemu odboru v letu 2018 in pozneje zagotovili izčrpní posodobljeni podatki.

Sistem spremljanja instrumenta bi morala tehnično podpirati spletna platforma za spremljanje, katere namen je olajšati združevanje in analizo podatkov⁴² ter vizualni prikaz napredka. Platforma bo predvidoma začela v celoti delovati do sredine leta 2018.

Hkrati se mobilizira tehnična pomoč, da bi se olajšalo vključevanje različnih delov mehanizma spremljanja in zagotovila podpora obveznostim spremljanja na kraju samem iz pogodb v okviru neposrednega upravljanja.

Vsi deli celovitega sistema spremljanja instrumenta bi morali začeti v celoti delovati med letom 2018. Naslednji korak je začetek dejavnosti vrednotenja instrumenta.

5.2 Revizija

Evropsko računsko sodišče je 17. oktobra 2017 uradno začelo revizijo smotrnosti poslovanja instrumenta. Končno poročilo mora objaviti do konca leta 2018. Revizija se osredotoča na dopolnjevanje pomoči instrumenta, njeno zagotavljanje in spremljanje ter na vzorec humanitarnih projektov.

Evropski parlament in Svet izvajata finančni nadzor instrumenta, saj je sestavni del splošnega proračuna Evropske unije.

6. Komunikacija in prepoznavnost

Od samega začetka izvajanja instrumenta sta njegovi ključni prednostni nalogi prepoznavnost in komunikacija. Instrument ima osrednjo vlogo pri prenašanju sporočila o stalni močni podpori EU beguncem in gostiteljskim skupnostim v Turčiji.

Sodelovanje s turškimi institucijami je zelo dobro in več skupnih odmevnih prireditvev na visoki ravni, na primer otvoritvene slovesnosti s komisarji EU, je bilo uspešnih. O teh prireditvah so obsežno poročali mednarodni in turški mediji. O začetku projekta SIHHAT je bilo v turških medijih objavljenih več kot 100 časopisnih člankov, ki jih je prebralo 7,7 milijona ljudi. Na jugovzhodu Turčije je bil novembra 2017 organiziran novinarski izlet skupaj z otvoritveno slovesnostjo montažnih šol, o katerem so mediji obsežno poročali⁴³.

Komisija je v začetku leta 2017 razvila komunikacijsko strategijo. Uporablja se kot skupni okvir komunikacijskih dejavnosti in orodij, ki so bili do zdaj uvedeni v okviru instrumenta, ter si prizadeva za izboljšanje prepoznavnosti ukrepov, financiranih iz instrumenta. Od uvedbe strategije je bilo pripravljene veliko komunikacijskega gradiva, da bi se prikazali namen instrumenta in njegove glavne dejavnosti.

Instrument ima svojo spletno stran⁴⁴, na kateri sta na voljo interaktivni zemljevid, ki prikazuje do zdaj izvedene projekte, in preglednica, v kateri so podrobno opisani projekti instrumenta. Namenska spletna stran⁴⁵ delegacije EU je od svoje vzpostavitve januarja 2017 zabeležila približno 4 890 ogledov.

Komisija je pripravila različno tiskano in spletno komunikacijsko gradivo. Usmerjevalnemu odboru so bila posredovana glasila in družbeni mediji so celo leto objavljali informacijske vizitke z opisi dejavnosti instrumenta. Partnerji in uslužbenci EU so objavili 36 blogov in

⁴² Z razčlenitvijo po spolu, starosti, invalidnosti (kadar je to mogoče in ustrezno) in geografski lokaciji.

⁴³ O obisku je poročalo več kot 500 medijev.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en.

⁴⁵ <https://www.avrupa.info.tr/en/eu-response-refugee-crisis-turkey-710>.

približno 54 videov o različnih projektih instrumenta⁴⁶. Posnetih je bilo več filmov za promoviranje projektov instrumenta, ki se osredotočajo na ganljive zgodbe o ljudeh in ki so bili objavljeni na YouTubeu ter so se delili prek družbenih medijev in spletne strani delegacije EU v angleškem in turškem jeziku⁴⁷. V pripravi je tudi več video prispevkov z ganljivimi zgodbami o ljudeh, ki bodo objavljeni ob ustreznih priložnostih⁴⁸. Poleg tega je Komisija objavila 21 sporočil za javnost, delegacija EU v Ankari pa jih je lokalno objavila še 19⁴⁹. V turških tiskanih in spletnih medijih je bilo objavljenih več kot 350 prispevkov o instrumentu.

7. Sklep in naslednji koraki

Sklenjene so bile vse pogodbe v zvezi z operativnim okvirom instrumenta za pomoč beguncem v Turčiji. Instrument je beguncem in gostiteljskim skupnostim v državi že zagotovil zelo potrebno pomoč. Naslednji koraki so:

- učinkovito izvajanje vseh projektov instrumenta v podporo beguncev in gostiteljskih skupnosti v skladu z načeli dobrega finančnega poslovanja;
- popolna uvedba sistema spremljanja instrumenta v letu 2018;
- uvedba komunikacijskih dejavnosti instrumenta;
- sestanki usmerjevalnega odbora v rednih časovnih presledkih. Naslednji sestanek bo predvidoma spomladi 2018.

⁴⁶ Video prispevek instrumenta o centru za zaščito otrok v Ankari si je na primer ogledalo več kot 300 000 ljudi.

⁴⁷ https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=qRVSqKYeZKE.

⁴⁸ Glej na primer: <https://www.youtube.com/watch?v=57bSP91KqnY>.

⁴⁹ Vsa sporočila za javnost, povezana z instrumentom, so dostopna v „hitri“ zbirki podatkov Evropske komisije o sporočilih za javnost na naslovu: <http://europa.eu/rapid/search.htm>.